

บทที่ 5 ปรัชญาจิตนิยมในอเมริกา (Idealism)

1. ความนำ

ระยะครึ่งหลังของศตวรรษที่ 19 นักปรัชญาถกเถียงกันในปัญหาเกี่ยวกับความรู้ของมนุษย์ที่มีต่อโลกภายนอก นักปรัชญายุคใหม่ตอนต้น เช่น เดการ์ต (Descartes) เชื่อว่าจิต กับ สสาร เป็นสิ่งสองสิ่งที่แตกต่างกัน จิตนั้นทำหน้าที่คิด รู้สึก เจตนา ส่วนสสารเป็นความรู้ของจิต ความเชื่อดังกล่าวนำไปสู่ปัญหาสำคัญในทางญาณวิทยาว่า ถ้าจิตกับสสารเป็นสิ่งคนละประเภทกันแล้ว จิตรู้จักสสารหรือโลกภายนอกซึ่งเป็นโลกของสสารได้อย่างไร ลัทธิวินิยมตอบปัญหานี้ว่า จิตมีธรรมชาติที่จะรู้จักสสาร และสสารก็มีธรรมชาติที่จะถูกรู้ด้วยจิต ลัทธิสสารนิยมตอบว่าจิตนั้นที่แท้แล้ว ก็คือสสารอย่างหนึ่งที่ทำหน้าที่แบบจิต ส่วนลัทธิจิตนิยมเสนอคำตอบว่าสสารเป็นสภาวะอย่างหนึ่งของจิต ดังนั้น ทุกสิ่งที่มนุษย์รับรู้ถึงการมีอยู่ของมันล้วนแต่เป็นอาการปรากฏของจิต สิ่งที่ค่าจุนความเชื่อของลัทธิจิตนิยมก็คือความเชื่อทางศาสนาหรือพระเจ้านั่นเอง ในขณะที่ทัศนะทางวิทยาศาสตร์ยังไม่แพร่หลายและปรัชญาธรรมชาตินิยมซึ่งเป็นพื้นฐานของวิทยาศาสตร์ก็มีผู้ยอมรับน้อยมาก ปรัชญาจิตนิยมจึงครอบคลุมไปทั่วยุโรปและอเมริกา ปรัชญาจิตนิยมที่นิยมกันมากคือ ปรัชญาของนักจิตนิยมเยอรมันโดยเฉพาะ เฮเกิล (Hegel) ทัศนะสำคัญของลัทธิจิตนิยม มีดังนี้

1. สสารและการเปลี่ยนแปลงของสสารรวมทั้งประสบการณ์ของมนุษย์เป็นเพียงปรากฏการณ์ หรือ เงาของสิ่งที่แท้จริงเพียงสิ่งเดียว สิ่งนั้นคือ จิตสัมบูรณ์ หรือ พระเจ้า ซึ่งเป็นต้นกำเนิดของสิ่งทั้งหลาย สสารจึงเป็นผลของจิต

2. จักรวาลมีความเป็นระเบียบ มั่นคง มีเหตุผล เพราะดำเนินไปตามวัตถุประสงค์ของพระเจ้า วิวัฒนาการของโลก เหตุการณ์ธรรมชาติ และชะตาชีวิตของมนุษย์ก็เป็นไปตามพระประสงค์เช่นกัน

สำหรับจิตนิยมในอเมริกาก็รับอิทธิพลจากนักปรัชญาเยอรมันเช่นกัน เนื่องจากมีชาวอเมริกันไปศึกษาที่เยอรมันเป็นจำนวนมาก อาจารย์สอนวิชาปรัชญาส่วนใหญ่จบการ

ศึกษาจากประเทศเยอรมัน และภายหลังการปฏิวัติในปี ค.ศ.1848 ชาวเยอรมันที่เป็นเสรีนิยมจำนวนมากอพยพเข้ามาอยู่อเมริกา ซึ่งส่วนมากเป็นผู้มีการศึกษาสูง สามารถมีบทบาทในสังคมใหม่ คนกลุ่มนี้ได้นำความคิดความเชื่อจากประเทศของตนเข้ามาเผยแพร่ในอเมริกา จึงมีความเชื่อมโยงระหว่างชาวเยอรมันและชาวอเมริกันในทางความคิด ได้มีการรวมกลุ่มผู้ที่มีแนวความคิดจิตนิยมขึ้นในอเมริกาหลายกลุ่ม

2. นักปรัชญาจิตนิยมที่สำคัญ

โจเซ รอยซ์ (Josiah Royce 1855-1916)

- ประวัติ เป็นนักปรัชญาที่ยอมรับกันว่าเป็นนักจิตนิยม คนสำคัญที่สุดของอเมริกา รอยซ์ไม่ได้นำหลักปรัชญาจิตนิยมมาใช้ประโยชน์ แต่เขาสร้างระบบปรัชญาจิตนิยมขึ้นมา โดยนำไปอธิบายธรรมชาติของเอกภพ และชตากรรมที่ดีของมนุษย์ รอยซ์ถือว่า ปรัชญา นอกจากจะต้องมีความคิดทางตรรกวิทยาที่สมเหตุสมผลและรัดกุมแล้ว ยังต้องเป็นสิ่งที่อยู่ในขอบเขตของการปฏิบัติ หรือ การมีแผนการต่อปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตจริงของมนุษย์ รอยซ์ถือว่า ตัวเขาเองเป็นนักปฏิบัตินิยมที่สมบูรณ์เพราะเขายอมรับว่า ความคิดไม่ใช่เป็นแต่เพียงแผนการของการกระทำ หรือเป็นเพียงการแสดงออกถึงวัตถุประสงค์อย่างที่เราปฏิบัตินิยมยึดถือ แต่ความคิดต้องเป็นจริง ด้วยในฐานะเป็นสิ่งซึ่งนำการกระทำ หรือกล่าวได้ว่า ความคิดเป็นทั้งรูปธรรมและอุดมการสมบูรณ์ เพราะความคิดทุกหน่วยเป็นขบวนการแห่งเจตนา เท่า ๆ กับเป็นขบวนการแห่งปัญหา ดังตัวอย่าง ทศนะของเขาเรื่อง “ความภักดี” (Loyalty) เขายอมรับว่า ความภักดีเป็นทั้งสิ่งที่ปฏิบัติได้และเป็นสิ่งสมบูรณ์ กล่าวคือ ในแง่หนึ่ง ความภักดี คือ “การมีเจตนา การปฏิบัติ และการอุทิศโดยสิ้นเชิง ของบุคคลต่อสาเหตุหนึ่ง”¹ ในอีกแง่หนึ่ง ความภักดีเป็นหลักสากลตั้งข้อความที่ว่า “ดังนั้น จงมีความภักดีต่อสาเหตุที่เป็นความภักดีเอง เพื่อที่จะเสริมสร้างความก้าวหน้าให้กับสาเหตุแห่งความภักดีสากล”² และความภักดีในฐานะที่เป็นทั้ง 2 อย่าง ก็คือ “หลักศีลธรรมสมบูรณ์ซึ่งเป็นเครื่องชี้้นำสำหรับการกระทำทุกอย่าง” นั่นเอง

ดังนั้นปรัชญาจิตนิยมของรอยซ์จึงเป็นปรัชญาของสิ่งสมบูรณ์ และสิ่งซึ่งอยู่ในเชิงปฏิบัติ งานทั้งหลายของเขาจะแสดงถึงการที่รอยซ์พยายามพิสูจน์ว่า จิตนิยมเป็นปรัชญาเดียวเท่านั้นที่สามารถให้คำตอบที่สมบูรณ์ และปฏิบัติได้แก่มนุษย์

รอยซ์เกิดที่ Grass Valley, California ในปี ค.ศ.1855 จบการศึกษาชั้นปริญญาตรีจากมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย ในปี 1875 และเดินทางไปศึกษาต่อชั้นปริญญาโทที่ประเทศเยอรมัน ซึ่งในช่วงนี้เองที่เขาได้รู้จักปรัชญาจิตนิยมของเยอรมัน เขากลับมาศึกษาต่อปริญญา

เอกที่มหาวิทยาลัย John Hopkins อเมริกา ในปี 1878 เขาเคยเข้าฟังบรรยายของวิลเลียม เจมส์ (William James) ซึ่งต่อมามีความสนิทสนมกัน รอยซ์ได้รับแต่งตั้งเป็นผู้บรรยายวิชาปรัชญาที่ฮาร์วาร์ด เมื่อปี 1882 และได้เป็นรองศาสตราจารย์ทางปรัชญา เมื่อปี 1885 ในปีนี้เองผลงานชิ้นแรกของเขาที่ได้รับการเผยแพร่คือ The Religious Aspect of Philosophy ปี 1892 รอยซ์ได้รับแต่งตั้งเป็นศาสตราจารย์ทางประวัติศาสตร์ปรัชญา และได้พิมพ์ผลงานเรื่อง The Spirit of Modern Philosophy เขาได้สอนและพิมพ์ผลงานสำคัญ ๆ ของปรัชญาที่ฮาร์วาร์ดจนถึงปี 1906 ได้ไปบรรยายวิชาจิตวิทยาสมัยใหม่ ที่มหาวิทยาลัย จอห์น ฮอปกินส์ และได้ตีพิมพ์งานชิ้นสำคัญทางปรัชญาศีลธรรม ชื่อ The Philosophy of Loyalty ตั้งแต่ปี 1912 จนถึงสิ้นชีวิต รอยซ์ได้เขียนและพิมพ์ผลงานทางปรัชญาศาสนาและปรัชญาศีลธรรม อันมี The Sources of Religious Insight (1912) The Problem of Christianity (1913) และ The Hope of the Great Community (1916)

- ความคิดทางปรัชญาของรอยซ์

1. ลักษณะสำคัญของปรัชญาจิตนิยมของรอยซ์

รอยซ์เริ่มต้นด้วยการยอมรับว่า จุดมุ่งหมายของระบบปรัชญาไม่ว่าระบบใดก็คือ การรวมประสบการณ์กับความคิดเข้าเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ความคิดของคนเราจะสับสน และขัดแย้งถ้าปราศจากระบบ และทุกคนจะตีความโลก หรือการมีอยู่ของตนในแง่ที่เป็นความคิดของตนเอง ทุกอย่างไม่ว่าจะเป็นความหมาย ความจริง หรือคุณค่า ล้วนไม่ใช่เป็นสิ่งที่สำเร็จรูปแล้ว แต่ต้องอาศัยการตีความโลกภายนอกคืออะไร มนุษย์คืออะไร อะไรเคยเกิดขึ้นมาแล้ว อะไรกำลังเกิดขึ้นและอะไรจะเกิดขึ้น คำถามเหล่านี้ต้องอาศัยการตีความทั้งสิ้น ดังนั้น ปรัชญาจึงเป็นความพยายามอันเป็นระบบที่จะสำนึกรู้อย่างเต็มที่ว่า ทุกสิ่งที่มีอยู่ต้องได้รับการตีความ เพื่อการมีความหมายและเป็นสิ่งถูกรู้ ภาระสำคัญของนักปรัชญาก็คือการตีความไม่ใช่การรับรู้หรือการสร้างมโนภาพ เพราะมโนภาพแท้จริงต้องมีความหมายเฉพาะ คือ ต้องสัมพันธ์กับความคิดซึ่งมีจุดประสงค์อยู่เบื้องหลัง เมื่อเราพยายามที่จะค้นหาความหมายของมโนภาพของเรา นั่นก็คือ เรากำลังตีความนั่นเอง รอยซ์ไปไกลกว่านี้อีก คือ เขาคิดว่า สิ่งที่มีอยู่นั้นไม่ใช่จะอาศัยการตีความอย่างเดียว แต่ยังต้องอาศัย “สังคมแห่งการตีความอันไม่จำกัด” การตีความที่มีขอบเขตหรือมีความจำกัดไม่อาจจะเปิดเผยถึงความหมายความจริง และคุณค่าทั้งหมดแก่เราได้ ก็เหมือนกับถ้าเราจะพูดถึงความหมายของชีวิตใครสักคน เราก็ต้องตีความชีวิตทั้งชีวิตของเขาตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน และไปถึงอนาคต และ

ความหมายที่แท้จริงของชีวิตแห่งปัจเจกบุคคลก็จำเป็นต้องอาศัยสมมติฐานของการตีความที่เป็นอุดมคติของชีวิตนั้น การตีความที่เป็นอุดมคติ หรือสมมุติฐานนั้นจำเป็นต้องประกอบด้วยทุก ๆ ส่วนของชีวิต และสัมพันธ์ภาพกับสิ่งอื่น ๆ ตามลำดับที่ถูกต้อง

อย่างไรก็ตาม การตีความที่เป็นอุดมคติไม่ใช่เป็นเพียงอุดมคติ แต่ต้องเป็นจริงด้วยการตีความจะต้องมีผู้ตีความ หรือ จิตที่ทำการตีความ การตีความที่จำกัดทุกหน่วยไม่ได้สื่อแสดงถึงบุคคลผู้ทำการตีความเท่านั้น แต่ยังแสดงถึง “จิตสัมบูรณ์ผู้ตีความส่วนรวม” หรือผู้ที่ทำให้สิ่งที่ไม่สมบูรณ์เป็นสิ่งที่สมบูรณ์อย่างแท้จริง และนี่คือทัศนะในเรื่องความจริงที่ว่า “ส่วนย่อยสื่อแสดงถึงส่วนรวม” ส่วนหนึ่งของความจริง สื่อแสดงถึงความจริงที่เป็นส่วนรวมซึ่งไม่ใช่เป็นเพียงนามธรรม หรือ การรังสรรค์ของสติปัญญา รอยซ์คิดว่า ความจริงส่วนรวมที่ประกอบด้วยรายละเอียดและสาระสำคัญต้องมีอยู่ มิฉะนั้นเราก็จะไม่อาจรู้ได้ว่า ความคิดต่าง ๆ ของปัจเจกบุคคลทั้งหลายให้เราได้แต่เพียงส่วนหนึ่งของความจริง นี่คือนิยามที่เป็นจิตนิยมสัมบูรณ์ (Absolute Idealism) คือ เชื่อว่า ความจริงสมบูรณ์เกี่ยวกับจักรวาลต้องมีอยู่ภายในจิตที่ตีความหรือรู้จักความจริงนั้น มนุษย์ไม่รู้ว่า ความจริงสมบูรณ์เป็นอะไร ในรายละเอียดและสาระสำคัญ แต่มนุษย์สามารถรู้แน่นอนว่า ความจริงนั้นมีอยู่ ดังนั้น ปรัชญาจึงมีหน้าที่ที่จะแสดงให้เห็นและตีความ “ญาณหยั่งรู้”

ปรัชญาจิตนิยมที่มีมาแต่เดิมไม่ได้ตีความญาณหยั่งรู้อย่างถูกต้อง และไม่มีระบบปรัชญาใดที่จะตีความสิ่งนี้ได้อย่างสมบูรณ์ เพราะการตีความญาณหยั่งรู้ในลัทธิจิตนิยมสัมบูรณ์นั้นไม่ใช่อาศัยความคิดทางตรรกวิทยา แต่อาศัยประสบการณ์ต่างหาก ดังนั้นภาระที่แท้จริงของปรัชญาก็คือ การให้ความหมายแก่คำว่า “สัมบูรณ์” (Absolute) ทั้งในทางทฤษฎีและปฏิบัติอย่างชัดเจน ในทางทฤษฎีนั้น ปรัชญาจะต้องให้ ถ้อยแถลง ที่มีเหตุผลเชื่อถือได้เพื่อที่จะพิสูจน์ทฤษฎีของนักจิตนิยมที่ว่าทุกสิ่งที่มีอยู่แล้วแต่เป็นภาวะทางจิต ในทางปฏิบัติปรัชญาต้องแสดงให้เห็นว่า มาตรฐานของศีลธรรมที่สมบูรณ์และแท้จริงนั้นมีอยู่โดยเป็นสิ่งที่ชี้นำการกระทำ และนั่นก็คือ การมีศาสนาที่แท้จริงที่ช่วยให้มนุษย์บรรลุในชะตากรรมและความหวังของตน ตรงนี้เองที่ปรัชญาจิตนิยมมาพบกับปรัชญาแห่งความภักดี ในความหมายของสิ่งที่สมบูรณ์และไม่จำกัด จิตนิยมถือว่า โลกนี้จะมีสาระและความหมายขึ้นก็ด้วยการมีความคิดต่อมัน จิตนิยมยอมรับว่า โลกเป็นข้อเท็จจริงในความหมายที่ว่า เป็นข้อเท็จจริงของใครบางคน ไม่ใช่เป็นข้อเท็จจริงเฉย ๆ ที่ไม่มีเจ้าของ เพราะเราไม่อาจจะพูดถึงข้อเท็จจริงที่ไม่มี การตีความโดยจิตได้เลย ยิ่งกว่านั้นจิตนิยมก็ได้แสดงให้เห็นว่า ความเป็นจริงนั้นอยู่ไกลเกินกว่าที่ความสำนึกของมนุษย์จะรับรู้ได้ เพราะความเป็นจริงนั้นเป็นสิ่งที่ไม่จำกัด

รอยซ์คิดว่าข้อเท็จจริงทุกหน่วยที่เรากล่าวถึงนั้น ส่อให้เห็นถึงระบบของการตีความที่ขยายไปสู่อะไรที่ไม่จำกัด ตัวอย่างเช่น ถ้าเราพิจารณาข้อเท็จจริงว่า เมื่อวานนี้ฝนตก เราก็กลายเป็นผู้ตีความ การตีความที่เปิดกว้างสู่การตีความต่อไปโดยตัวเราเองหรือคนอื่น ๆ เสมอ ดังนั้นโดยตรรกวิทยาแล้ว การตีความที่เป็นไปได้ต่อข้อเท็จจริงใดก็ตามนั้นไม่มีข้อจำกัด

แต่ปริมาณของการตีความเพียงอย่างเดียวก็ไม่ได้ทำให้เกิดเอกภาพแห่งเหตุผล ดังนั้นปรัชญาจิตนิยม นอกจากจะต้องอ้างถึงความไม่จำกัดของข้อเท็จจริงที่มีการตีความแล้วยังต้องเน้นด้วยว่า ข้อเท็จจริงเหล่านั้นต้องได้รับการตีความอย่างสมเหตุสมผลหรือมีระเบียบความจริงอันสมบูรณ์เกี่ยวกับโลกต้องประกอบด้วย ข้อเท็จจริงไม่จำกัดที่ถูกตีความ และข้อเท็จจริงเหล่านั้นต้องอยู่ในระเบียบที่สมบูรณ์ หรือเป็นเอกภาพด้วย รอยซ์อ้างว่า ความจริงอันไม่จำกัดนี้แท้จริงแล้ว ก็คือ สิ่งเหนือธรรมชาติ หรือสิ่งเหนือมนุษย์ ในลักษณะที่ว่า สิ่งนี้อยู่เหนือการพิสูจน์ด้วยประสบการณ์ หรือ ความเข้าใจของมนุษย์โดยสมบูรณ์ ซึ่งลักษณะเช่นนี้ไม่ได้ทำให้สิ่งสมบูรณ์นี้ไร้เหตุผล หรือเป็นความเชื่อที่มลายแต่อย่างใด รอยซ์กล่าวถึงพัฒนาการของคณิตศาสตร์สมัยใหม่ และตรรกวิทยาว่าจะช่วยให้เรามองเห็นถึงความมีเหตุผลของความจริงสมบูรณ์ ความจริงในทางคณิตศาสตร์นั้นเป็นปรนัยอย่างชัดเจน และแสดงให้เห็นจริงได้อย่างมีเหตุผลอย่างเช่น $2+3 = 5$ หรือพื้นที่ของวงกลมมีค่าเท่ากับ πR^2 เป็นความจริงที่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับความเห็นส่วนตัว หรือ การตัดสินของใครคนใดคนหนึ่งเลย การทดสอบด้วยประสบการณ์ไม่อาจจะพิสูจน์ความจริงเหล่านี้ได้อย่างสมบูรณ์ แต่เราก็สามารถรู้แน่นอนว่า $2+3 = 5$ หรือวงกลมทุกวงมีค่าเท่ากับ πR^2 ความจริงทางคณิตศาสตร์จึงส่อให้เห็นถึงชุดของความสัมพันธ์อันไม่จำกัดที่มีการจัดระเบียบอย่างดี ข้อเท็จจริงทางคณิตศาสตร์ทุกหน่วยสอดคล้องต้องกันเป็นระบบใหญ่รวบยอดซึ่งไม่จำกัด จึงกล่าวได้ว่า “ส่วนย่อยนั้นสะท้อนให้เห็นถึงส่วนรวมว่าเป็นสิ่งที่ไม่จำกัดด้วยกัน”

ปรัชญาจิตนิยมในแบบของรอยซ์ จึงมองโลกในลักษณะที่เป็นระบบอันไม่จำกัดของความคิดของแต่ละบุคคล ความคิดแต่ละหน่วยสะท้อนให้เห็นถึงส่วนรวม ส่วนความคิดเรื่อง “สัมบูรณ์” ของเขาก็คือ สติปัญญอันไม่จำกัดที่ประกอบด้วย ความคิดของปัจเจกบุคคลจำนวนไม่จำกัด ความสัมพันธ์ระหว่าง “จิตสัมบูรณ์” (Absolute Mind) กับปัจเจกบุคคลทั้งหลายได้สร้างระบบของการตีความที่มีการจัดระเบียบอย่างดีขึ้น บุคคลแต่ละคนหรือความคิดแต่ละหน่วยต่างก็เป็นเจ้าของเนื้อที่เฉพาะของตนในระบบอันไม่จำกัด ปัจเจกบุคคลจะไม่ถูกกลืนหายไปภายในส่วนรวม แต่ก็อยู่ไม่ได้ถ้าไม่มีส่วนรวม และโลกอันสมบูรณ์ก็จะเพียงพร้อมไม่ได้ ถ้าปราศจากปัจเจกบุคคลแต่ละหน่วย ถ้าเปรียบเทียบจิตนิยมของรอยซ์ กับ

จิตนิยมของนักปรัชญาอเมริกันอื่น ๆ เช่น เอ็ดเวิร์ดส์ และอีเมอร์สัน จะพบว่า ทักษะของ รอยซ์นั้นสมบูรณ์และรัดกุมกว่า รอยซ์เห็นพ้องกับทั้งสองคนที่ว่า ทุกสิ่งมีอยู่ในทางจิต แต่ เขาไปไกลกว่าในการอธิบาย ความหมายและการพิสูจน์ด้วยเหตุผลของทักษะนี้ อาจกล่าว ได้ว่า จิตนิยมของเอ็ดเวิร์ดส์โน้มไปทางทฤษฎี ส่วนอีเมอร์สันอยู่ในแนวของกวีและฉาน นิยม ส่วนจิตนิยมสมบูรณ์ของรอยซ์อยู่ในแบบของปรัชญา รอยซ์นั้นไม่เพียงแต่จะเชื่อว่า ปรัชญาสามารถจะส่องแสงสว่างให้แก่ทุกสิ่ง เขายังเชื่อมั่นว่า ปรัชญานั้นโดยพื้นฐานเป็น การศึกษาหรือวิธีการค้นคว้าที่จำต้องมีการคิดอย่างวิเคราะห์ ปรัชญาจึงไม่ใช่เป็นแต่เพียง ความจริงที่ปกป้องความเชื่อทางศาสนา หรือช่วยให้ชีวิตมีความงดงามเท่านั้น

ลักษณะที่เด่นอีกอย่างหนึ่งของรอยซ์ก็คือ เขาพยายามจะประสานจิตนิยมเข้ากับ ลัทธิปฏิบัตินิยม (Pragmatism) รอยซ์เห็นว่าลัทธิปฏิบัตินิยมมีข้อบกพร่องตรงที่ขาดทักษะ เรื่องความจริงสมบูรณ์ ทฤษฎีความจริงของปฏิบัตินิยมนั้นเน้นที่ความมีประโยชน์ของความรู้ หรือทฤษฎีใด ๆ ก็ตาม จึงไม่มีความจริงใดที่จริงอย่างแน่นอนตายตัว จึงแสดงว่าปฏิบัตินิยม ยอมรับความเชื่อเรื่องความอาจผิดพลาด (fallibilism) ซึ่งรอยซ์ไม่อาจยอมรับได้ เขาตอบได้ ว่า ถ้าไม่มีความจริงที่สมบูรณ์แล้ว ความเชื่อในความอาจผิดพลาดก็จะจริงไปไม่ได้อย่างไร ก็ตาม รอยซ์ได้พบสิ่งที่มีค่าในลัทธิปฏิบัตินิยม คือ การยอมรับเงื่อนไขของความจริง ด้วยการทดสอบถึงผลที่ได้ในประสบการณ์จริง ซึ่งสิ่งนี้ทำให้ลัทธิปฏิบัตินิยมดีกว่าจิตนิยมแบบ เก่า ๆ ซึ่งอยู่ในลักษณะ “ก่อนประสบการณ์” (a priori) มากเกินไปจึงห่างไกลจากประสบการณ์และผลในทางปฏิบัติ ดังนั้น รอยซ์พยายามที่จะสร้างจิตนิยมแบบที่ดีกว่าอันเป็นแบบ ที่ให้ความสำคัญต่อประสบการณ์ แต่ก็ยังคงยึดถือความเป็นจริงของความจริงสมบูรณ์ และ มโนคติเรื่องความภักดีนี้เองที่รอยซ์คิดว่า เขาได้แสดงให้เห็นถึงการประสานกันของจิตนิยม กับปฏิบัตินิยม คุณค่าของความภักดีนี้ไม่เพียงแต่ต้องอาศัยผลในทางปฏิบัติเท่านั้น แต่ยังคง อาศัยความเชื่อมั่นอย่างแท้จริงต่อสาเหตุสากล หรือสาเหตุที่ไม่จำกัดด้วย ความภักดีต้องเกิด จากสังคมของปัจเจกบุคคลรวมเข้าเป็นสาเหตุร่วมกัน ศีลธรรมและศาสนานั้นไม่เพียงแต่ ต้องการกระทำจริง ยังต้องตั้งอยู่บนความจริงหรือศรัทธาในความดีอันสมบูรณ์ของสาเหตุ แห่งการกระทำนั้น ๆ ด้วย สิ่งนี้เป็นไปได้ภายใต้ลัทธิจิตนิยมสมบูรณ์เท่านั้น ลัทธิซึ่งยึดถือ ความเป็นจริงของความจริงสมบูรณ์ซึ่งอยู่ภายในขอบเขตของประสบการณ์

รอยซ์ถือว่า ปรัชญาลัทธิอื่น ๆ เป็นเพียงแบบต่าง ๆ ของลัทธิจิตนิยมซึ่งยังไม่สมบูรณ์ ใครก็ตามที่ปฏิเสธลัทธิจิตนิยมที่แท้แล้ว เขายืนยันต่างหาก ดังข้อความต่อไปนี้

ปล่อยให้ใครก็ตามบอกท่านถึงเหตุผลที่เขาปฏิเสธที่จะตีความโลกของเขา

ในแง่ของจิตนิยม และนั่นแหละเขาก็กำลังยอมรับว่าที่แท้แล้ว เขาเป็นนักจิตนิยม เพราะว่าเขาทำได้เพียงการอธิบายถึงตัวเองโดยการให้ความหมายอุดมคติของเขาซึ่งเชื่อในวิธีการทางวิทยาศาสตร์หรือโดยการยอมรับทัศนคติทางปฏิบัติที่เขาถือจักรวาล แต่ไม่ว่ากรณีใดเขาได้ให้ความหมายโลกที่แท้จริงของเขาในแง่ที่เป็นอุดมคติของเขานั้นเอง³

2. เหตุผลวิภาษ และสิ่งสัมบูรณ์ (Dialectic Reason and the Absolute)

รอยซ์คิดว่า การที่จิตนิยมแผ่ขยายออกไปในฐานะที่เป็นปรัชญาที่แท้จริงนั้นขึ้นอยู่กับการณ์ที่มนุษย์จำเป็นต้องใช้อุดมคติ หรือมูลบทในสิ่งที่เราเลือกทำหรือคิด มนุษย์จะมีชีวิตอยู่หรือจะคิดโดยไม่มีการสร้างสมมติฐานเกี่ยวกับตัวเขาเองและโลกที่เขาอยู่ไม่ได้ เมื่อเราสันนิษฐานว่ามีโลกภายนอกซึ่งตั้งอยู่นอกความคิดของเรา ก็เท่ากับเราได้สันนิษฐานถึงความจริงอันหนึ่ง ซึ่งเป็นอุดมคติในความหมายที่ว่า เราไม่อาจพิสูจน์มันได้ด้วยประสบการณ์อย่างเดียว การใช้ประสบการณ์ของเราเพียงอย่างเดียวไม่ช่วยให้เราเข้าถึงสิ่งที่อยู่ภายนอกประสบการณ์ได้เลย ในทำนองเดียวกัน ถ้าเราเอ่ยถึงอดีตหรืออนาคต เราก็ต้องสร้างอุดมคติบางอย่าง เพราะทั้งอดีตและอนาคตไม่อาจให้ประสบการณ์ปัจจุบันแก่เรา อดีตผ่านไปแล้ว อนาคตยังมาไม่ถึง การมองอดีตและอนาคตอย่างมีความหมายจึงต้องมีการตั้งสมมติฐานหรือมูลบท

ปัญหาจึงไม่ได้อยู่ที่ว่าปรัชญาและชีวิตต้องสร้างสมมติฐานหรืออุดมคติหรือไม่ แต่อยู่ที่ว่า สมมติฐานนั้นสามารถทำให้มีเหตุผลและพิสูจน์ว่าสมเหตุสมผลได้หรือไม่และปัญหาของปรัชญาก็คือ การแสวงหามูลบทหรืออุดมคติใดที่จำเป็นสำหรับเราในการมีชีวิตอยู่และการคิด เช่น เราสันนิษฐานว่าปัจเจกบุคคลทั้งหลายเป็นสิ่งที่มียุ่อย่างเฉพาะ โดยที่แต่ละคนมีเอกลักษณ์ของตน และเราสันนิษฐานว่า เราสามารถรู้ได้ว่าตัวเราเองและคนอื่น ๆ ก็อยู่ในฐานะปัจเจกบุคคลเช่นกัน และเราก็กระทำตนโดยสอดคล้องกับข้อสันนิษฐานของเรานั้นคือ ในฐานะที่เป็นปัจเจกบุคคล เราเริ่มกระทำการ และปัจเจกบุคคลอื่น ๆ ก็กระทำการตอบสนองต่อการกระทำของเรา แต่ปัญหาอยู่ที่ว่า เราจะพิสูจน์ถึงความเป็นจริงและเอกลักษณ์ของแต่ละบุคคลได้อย่างไร? การจะตอบปัญหานี้ได้นั้น เราจำต้องอาศัยระบบที่ถูกตั้งซึ่งจะจัดแต่ละบุคคลลงในสถานที่ที่เหมาะสมและสามารถให้ความหมายแก่ความสัมพันธ์ของแต่ละบุคคลกับสิ่งที่อยู่ในระบบ โดยสรุปก็คือ เราไม่สามารถที่จะมีประสบการณ์ของรายละเอียดทุกอย่าง ไม่ว่าจะ เป็นความสัมพันธ์หรือปฏิกริยาของปัจเจกบุคคลใด ๆ ได้ แต่อย่างไรก็ตาม เราสันนิษฐานถึงความเป็นจริงของความแน่นอน หรือเอกลักษณ์ของปัจเจก

บุคคล ซึ่งก็หมายความว่า เราได้ตีความโลกในฐานะที่เกิดจากการรวมตัวของปัจเจกบุคคล นั่นก็คือเราจำต้องอาศัยระบบของมโนภาพและประสบการณ์อันไม่จำกัด เพื่อที่จะช่วยให้ การมีอยู่ของปัจเจกบุคคลมีความแน่นอน

ทีนี้ถ้าหากว่า คนเราจะมีชีวิตอยู่ไม่ได้ หรือจะคิดไม่ได้ถ้าไม่อาจจะตั้งสมมติฐานใน สิ่งที่ไปไกลกว่าประสบการณ์ที่จำกัดของตนแล้ว เราจะอธิบายถึงสิ่งนั้นได้อย่างไร? รอยซ์ ตอบว่า ก็ต้องอาศัยสิ่งที่เราเรียกว่า เหตุผล “ก่อนประสบการณ์” คือ เราต้องตั้งสมมติฐาน ในลักษณะ “ก่อนประสบการณ์” เมื่อใดก็ตามที่เราอธิบายถึงสิ่งต่าง ๆ ในแง่ของจุดประสงค์ ความแน่นอน และเอกภาพ เราสันนิษฐานอย่างก่อนประสบการณ์ว่า ปัจเจกบุคคลสองคน ไม่เหมือนกันอย่างแน่นอน อดีตได้ผ่านไปและไม่อาจจะหวนกลับมาอีก โลกภายนอกมีอยู่ นอกความคิดของเรา เราสร้างสมมติฐาน “ก่อนประสบการณ์” เพราะมันมั่นคงที่จะทำเช่นนั้น ดังนั้น มูลบท “ก่อนประสบการณ์” เกี่ยวกับโลกเป็นการตีความโลกโดยการสร้างระบบ ที่มันคงเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน แม้ว่าเรามีประสบการณ์ต่อโลกได้เพียงส่วนเล็ก ๆ เท่านั้น มูลบท “ก่อนประสบการณ์” นี้แน่นอนโดยตรรกวิทยา ทำให้สิ่งที่ปรากฏต่อเราสมเหตุสมผล และต้องกล่าวด้วยว่า มูลบทนี้ต่างจากศรัทธาที่มงาย

มูลบทที่มีเหตุผลนี้มีความมั่นคงในตัวมันเอง และยังสอดคล้องกับระบบของวัตถุที่ใหญ่ ขึ้น ๆ ด้วยข้อมูลต่าง ๆ มากมาย เอื้ออำนวยต่อการคิดเชิงวิเคราะห์ และการทบทวน แต่ เนื่องจากความคิดและประสบการณ์ของมนุษย์มีความจำกัด จึงอาจจะเกิดอุปสรรคและความ ขัดแย้งขึ้นทั้งในทางทฤษฎีและปฏิบัติ สิ่งที่สามารถจะช่วยแก้ไขความขัดแย้ง หรือแก้ปัญหา ได้ ก็คือ วิธีการสังเคราะห์ ซึ่งโซเครตีส (Socrates) นักปรัชญาชาวกรีกเคยใช้วิธีการวิภาษ (dialectic) ในการแก้ปัญหา รอยซ์เองก็ยอมรับว่าวิธีการวิภาษ เป็นวิธีเดียวที่จะช่วยแก้ปัญหา ได้ แต่เท่าที่ผ่านมา นักปรัชญาไม่เคยใช้ประโยชน์จากวิธีการนี้อย่างถูกต้องเลย รอยซ์ได้ เสนอปรัชญาเรื่อง “เหตุผลวิภาษ” (Dialectical Reason) ต่อไปนี้จะกล่าวถึงสาระสำคัญของ “เหตุผลวิภาษ” และเหตุผลที่ว่าทำไมเขาจึงยอมรับความสำคัญว่าเป็นวิธีการที่ช่วยแก้ปัญหา ได้ไม่เฉพาะแต่ปัญหาทางปรัชญาเท่านั้น แต่ยังรวมถึงปัญหาของมนุษย์ด้วย

“เหตุผลวิภาษ” คือ การตีความเชิงวิเคราะห์ที่มีขบวนการ 3 ขั้นตอน ใช้เพื่อแก้ไข ความขัดแย้งของทัศนะ 2 ทัศนะในทฤษฎีต่าง ๆ และในชีวิตจริง เหตุผลวิภาษ มีลักษณะ เป็นสากลในความหมายที่ว่า ใช้ได้กับปัญหาทุกปัญหา และมีเหตุผลหรือเป็นวิธีการก่อน ประสบการณ์ในความหมายที่ว่า ช่วยให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในที่ที่มีความแตก แยก หรือช่วยให้เกิดความสอดคล้องต้องกันในที่ซึ่งมีความไม่ลงรอยกัน สิ่งนี้ไม่ได้ช่วยยุติ

การถกเถียง แต่หมายความว่า **มีเอกภาพในระดับที่สูงขึ้นไปกว่าความขัดแย้งที่ปรากฏอยู่** เหตุผลวิภาษถือว่า เมื่อมีการขัดแย้งระหว่างทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์สองทฤษฎี หรือ อุดมคติทางศีลธรรมสองทัศนะ หรือ ปรัชญาชีวิตสองแนว ก็จะมีความจริงที่สูงกว่า หรือ ความจริงสมบูรณ์ที่เราจะพบว่าสามารถประสานความขัดแย้งได้

ตัวอย่างเช่น **ไม้ที่เราารู้สึกว่าตรง แต่แลดูโค้งงอเมื่อปักอยู่ในน้ำ** นี่คือการเกิดความขัดแย้งระหว่างการรับรู้สองอย่าง การรับรู้อันแรก เรียกว่า “**สภาวะพื้นฐาน**” (Thesis) คือ ไม้ที่รู้สึกว่าเป็นตรง และการรับรู้ที่สอง เรียกว่า “**สภาวะขัดแย้ง**” (Antithesis) คือ ไม้ที่แลดูโค้งงอ จากนั้นเราต้องการ “**สภาวะประสาน**” (Synthesis) คือ การเห็นครั้งที่สาม ซึ่งจะเป็นการแก้ไขได้ กระบวนการ 3 ขั้น คือ สภาวะพื้นฐาน สภาวะขัดแย้ง และสภาวะประสาน นี่จำเป็นต้องอ้างอิงถึงข้อมูลแห่งประสบการณ์เสมออย่างตัวอย่างง่าย ๆ ที่ยกมานี้ ก็เช่นกัน แสดงให้เห็นว่า ข้อมูลจากประสบการณ์ทางผัสสะเท่านั้นที่จะนำไปสู่ข้อยุติที่เป็นสภาวะประสานอย่างสมบูรณ์ ดังนั้น ทฤษฎีหรือการตีความที่มีเหตุผลนั้นเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อที่จะกำหนดการจัดการ การตั้งสมมติฐานและการแสดงความหมายข้อมูลทั้งหลายที่เกี่ยวข้อง และการจะไปสู่สภาวะประสานที่แท้จริงนั้น ข้อมูลต่าง ๆ ต้องเชื่อมโยงเข้าด้วยกัน แต่วิธีเดียวที่จะแสดงให้เห็นว่า ข้อมูลทั้งหลายนั้นเชื่อมโยงกันอย่างมั่นคงและสมบูรณ์ที่สุด ก็คือเหตุผล “**ก่อนประสบการณ์**”

ในฐานะที่ “**เหตุผลวิภาษ**” เป็นวิธีการของปรัชญาที่จัดเป็นวิถีแห่งเหตุผล หรือ “**ก่อนประสบการณ์**” มันจะต้องสามารถพิสูจน์ตัวเองได้ การพิสูจน์ตัวเองก็ต้องแสดงให้เห็นถึงความสมเหตุสมผลของวิธีการนี้ และแสดงถึงสิ่งที่เป็นมูลบทของวิธีการนี้ และเนื่องจากวิธีการวิภาษยินดีต้อนรับความขัดแย้งโดยธรรมชาติมันก็ต้องยินดีต้อนรับคำท้วงติงต่อประโยชน์ของมันด้วย ตัวอย่างเช่น วิลเลียม เจมส์ เห็นพ้องกับนักปรัชญาประจักษ์นิยมว่า ประสบการณ์กับการใช้เหตุผลนั้นขัดแย้งกันและการใช้เหตุผลไม่เคยสอนสิ่งใหม่ ๆ ให้แก่เรา รอยซ์คิดว่าความเห็นดังกล่าวนี้ผิดโดยพื้นฐาน เขายกตัวอย่างให้ฟังว่า ถ้าหมอสมิธเล่าให้เราฟังว่าคนไข้คนแรกที่เขารักษานั้นถูกสุนัขกัด และถ้าต่อมาภายหลังโจนส์ได้เล่าให้เราฟังว่าเขาเป็นคนไข้คนแรกของหมอสมิธ เราก็จะรู้ทันทีว่าโจนส์เคยถูกสุนัขกัดนี่เป็นข้อมูลใหม่ที่เรารู้โดยการนำข้อมูล 2 อันแรกมาเชื่อมโยงกันซึ่งเป็นวิธีการใช้เหตุผล ดังนั้น การใช้เหตุผลไม่ได้ขัดแย้งกับประสบการณ์เลย หากแต่ว่าข้อมูลที่แท้จริงทั้งหลายต้องมีเหตุผล และการใช้เหตุผลที่แท้จริงต้องสอดคล้องกับข้อมูล การที่พวกประจักษ์นิยมปฏิเสธการใช้เหตุผลว่าไม่ได้ให้ความรู้ใหม่ ๆ แก่คนเรานั้นเป็นการขัดแย้งตัวเองเพราะเขาได้นำเหตุผลไปใช้กับข้อมูล

เช่นกัน และถ้าพวกเขาอ้างว่าเหตุผล “ก่อนประสบการณ์” ไม่ได้บอกเล่าถึงข้อเท็จจริงใดเลย นี่เป็นการขัดแย้งกับตัวเอง เพราะเท่ากับว่า เขาใช้หลักการ “ก่อนประสบการณ์” มาปฏิเสธ หลักการ “ก่อนประสบการณ์” นั้นเอง

รอยซ์เองก็เห็นด้วยกับพวกปฏิบัตินิยม ในทัศนะที่ว่า “ความคิด คือ แผนการของการกระทำ” แต่เขาไปไกลกว่าตรงที่ว่า ความคิดนั้นมีทั้งความหมาย “ภายใน” และ “ภายนอก” ซึ่งความหมายทั้งสองนี้แสดงถึงกรอบโครงการอ้างอิงที่สมบูรณ์ ความหมายภายในของความคิดก็คือ จุดมุ่งหมาย หรือ จุดประสงค์ หรือ สิ่ง que ความคิดนั้นต้องการจะบอกให้รู้ ส่วนความหมายภายนอก คือ วัตถุประสงค์ของความคิด นั้นเอง เช่น คำว่า “สามเหลี่ยม” ความหมายภายใน คือ รูปแบนราบที่มีด้าน 3 ด้าน ความหมายภายนอก คือ สามเหลี่ยมทุกชนิดไม่ว่าจะเป็น สามเหลี่ยมหน้าจั่ว สามเหลี่ยมมุมฉาก สามเหลี่ยมด้านไม่เท่า ความหมายภายใน เป็นการอธิบายถึงจุดประสงค์ของความคิด “ก่อนประสบการณ์” หรือโดยตรรกวิทยาแสดงถึงความหมายภายนอก ซึ่งช่วยให้บรรลุจุดประสงค์ของความคิด ความหมาย 2 อย่างนี้แยกกันไม่ได้ ความคิดที่จริง คือ ความคิดที่ความหมาย 2 อย่างนี้ไปด้วยกัน หรือ จุดประสงค์ของมันบรรลุผลในข้อเท็จจริง

สำหรับรอยซ์ ความจริงไม่ใช่สิ่งสัมพัทธ์ที่ขึ้นอยู่กับ การทดสอบ ถ้าความคิดใดจริงก็เท่ากับว่า ความคิดนั้นเป็นความจริงส่วนหนึ่งของความจริงสมบูรณ์ จึงเป็นความจริงที่แน่นอน ดังนั้น การที่พวกปฏิบัตินิยมมีทัศนะว่า ความจริง หมายถึง “ความสำเร็จในทางปฏิบัติ” นั้น รอยซ์คิดว่าไม่เพียงพอ เขาพอใจที่จะยอมรับว่า ความจริงเป็นสิ่งที่ปฏิบัติได้โดยช่วยให้บรรลุถึงจุดประสงค์ หรือ นำเราไปสู่ข้อเท็จจริงมากกว่า อีกข้อหนึ่ง เขาเห็นด้วยกับปฏิบัตินิยมที่ว่า ความคิดจะจริงก็ขึ้นอยู่กับ “การให้ผล” แต่รอยซ์เสริมว่า ความคิดต้องให้ผลอย่างแท้จริง จึงจะเป็นจริง ไม่ใช่เป็นการให้ผลโดยบังเอิญหรือให้ผลชั่วคราว ความจริงที่แน่นอนตายตัวต้องเป็นสิ่งนิรันดร เป็นสิ่งสมบูรณ์ เช่นเดียวกันต้องปฏิบัติได้ด้วย กล่าวอีกนัยหนึ่ง ความจริงนั้นต้องมีทั้งด้าน “ก่อนประสบการณ์” และ “หลังประสบการณ์” ในตัวเดียวกัน ในด้าน “ก่อนประสบการณ์” ความจริงจะเป็นสิ่งนิรันดรไม่จำกัด และสมบูรณ์ซึ่งไม่อาจทดสอบถึงผลในทางปฏิบัติได้ เพราะจะกลายเป็นสิ่งที่ให้ผลจำกัดและชั่วคราวไป

รอยซ์ยังยืนยันว่าเหตุผลวิภาษ สามารถพิสูจน์ถึงการมีอยู่ของสิ่งสมบูรณ์จากการปฏิเสธการมีอยู่ของสิ่งสัมบูรณ์ หรือ การปฏิเสธความรู้ที่คนเรามีต่อสิ่งสัมบูรณ์ การพิสูจน์ของเขาเริ่มต้นจากเรื่อง “ความเป็นไปได้ของความคลาดเคลื่อน” เขาแสดงเหตุผลดังนี้

ก. ถ้าเรายอมรับว่าความคลาดเคลื่อนเป็นไปได้ เราก็ต้องยอมรับการมีอยู่จริงของเงื่อนไขต่าง ๆ ซึ่งทำให้เกิดความคลาดเคลื่อน ความคลาดเคลื่อนอาจกลับกลายเป็นเพียงความเป็นไปได้ที่ว่างเปล่า เว้นแต่ว่าเรายอมรับว่าเงื่อนไขของความคลาดเคลื่อนนั้นจริง ดังนั้นเงื่อนไขของความคลาดเคลื่อนคืออะไร และความคลาดเคลื่อนคืออะไร คำตอบก็คือ ความคลาดเคลื่อนเป็นความคิด หรือการตัดสินใจที่ผิด คือ ไม่ลงรอยกันกับวัตถุของมันในการคลาดเคลื่อนนั้นความคิดของเราต้องมีจุดประสงค์ หรือ ต้องมีเจตนาที่จะตัดสินใจ หรืออ้างถึงบางสิ่ง ดังนั้น เงื่อนไขอันจำเป็นของความคลาดเคลื่อนก็คือ ความคิด หรือ การตัดสินใจของเรามีจุดประสงค์ หรือ ต้องอ้างถึงบางสิ่ง

ข. เงื่อนไขที่จำเป็นอันที่สอง ก็คือ ความคิดที่ผิดต้องล้มเหลวในการเป็นความคิดที่จริงในแง่ของเจตนา คือ มันล้มเหลวที่จะอ้างถึงสิ่งที่มันมีเจตนาอย่างถูกต้อง แต่เราจะรู้ได้อย่างไรว่ามันล้มเหลว รอยซ์ตอบว่า เราจะได้ถ้าหากว่ามีความคิดหรือการตัดสินใจที่สูงกว่าซึ่งสามารถบรรลุจุดประสงค์ที่การตัดสินใจที่คลาดเคลื่อนทำไม่ได้ และการตัดสินใจนั้นสามารถตัดสินใจได้อย่างถูกต้องว่า ความคลาดเคลื่อนนั้นไม่ตรงกับจุดประสงค์ ความเป็นไปได้ของความคลาดเคลื่อน จึงจำเป็นต้องอาศัยการมีอยู่ของความคิดที่รัดกุมกว่าที่จะแสดงว่า ความคลาดเคลื่อนนั้นเป็นความคิดที่ไม่สมบูรณ์ หรือไม่อาจบรรลุจุดมุ่งหมายของมันได้ แต่เนื่องจากว่าเราไม่อาจกำหนดขอบเขตของจำนวนความคลาดเคลื่อนได้ เราจึงไม่เพียงแต่ต้องอาศัยความคิดที่สูงกว่าและรัดกุมมากกว่า เพื่อจะตัดสินใจความคลาดเคลื่อนเท่านั้น เรายังต้องอาศัยความคิดที่สมบูรณ์ และไม่จำกัดด้วย

ดังนั้น เหตุผลวิภาษได้พิสูจน์ถึงความจำเป็นในการมีอยู่ของความคิดที่สมบูรณ์และไม่จำกัดโดยเริ่มต้นจากความเป็นไปได้ของความคลาดเคลื่อนนั่นเอง ซึ่งแน่นอนว่าจะต้องเกี่ยวข้องกับ การพิสูจน์ “ก่อนประสบการณ์” เพราะว่าเราไม่อาจพบสิ่งสมบูรณ์ได้ ในประสบการณ์หรือการรับรู้ทางประสาทสัมผัส นอกจากนี้ รอยซ์เชื่อว่า เหตุผลวิภาษยังสามารถสร้างอภิปรายที่สอดคล้องกับประสบการณ์ด้วย คือ ถ้าเราบอกว่า ธรรมชาติสูงสุดของความเป็นจริงคืออะไร และชดากกรรมสุดท้ายของมนุษย์ คืออะไร แล้วเราสามารถหาคำตอบได้ในแง่ของลัทธิจิตนิยมสมบูรณ์ ในเรื่องธรรมชาติสูงสุดของความเป็นจริงก็เป็นเรื่องของการยืนยันว่า สิ่งใดจะมีอยู่จริงก็ต้องขึ้นอยู่กับความคิด ถ้าจะกล่าวว่า สิ่งใดจริง แต่ไม่มีจิตหรือความคิดใดรู้จัก หรือเข้าใจว่ามันจริง ก็เป็นคำกล่าวที่ไม่แน่นอน ตัวอย่างเช่น ถ้าเรากล่าวว่าเป็นจริงที่สสารมีอยู่โดยเป็นอิสระจากความเข้าใจของจิตใด ๆ ก็จะเป็นคำกล่าวที่ขัดแย้ง เพราะถ้าสสารมีอยู่การตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับมันก็ต้องมีอยู่จริงด้วย และทั้งความคิดและการ

ตัดสินต่างก็เป็นผลผลิตของจิตนั่นเอง ดังนั้น ความเป็นจริงของสสารสามารถพิสูจน์ได้ก็โดยการสร้างความจริงของความคิดหรือการตัดสินที่เกี่ยวกับมัน เช่น น้ำจะเดือดเมื่ออุณหภูมิ 100 องศาเซลเซียส หรือ เทหวัตถุทั้งหลายต้องตกสู่พื้นดินตามกฎแรงโน้มถ่วง

พวกจิตนิยมไม่ได้ปฏิเสธการมีอยู่ของสสาร เพียงแต่ปฏิเสธการมีอยู่ของสสารโดยปราศจากจิตเท่านั้น สสารไม่ใช่สารที่มนุษย์ไม่รู้จักซึ่งเป็นคนละสิ่งกับจิต ดังนั้น สสารจะถูกรู้ได้ในแง่ที่เป็นความคิดของจิตเกี่ยวกับ สี ขนาด การเคลื่อนที่ และคุณสมบัติอื่น ๆ จึงเป็นการขัดแย้งถ้าจะกล่าวว่าสสารเป็นจริงแต่ไม่อาจรู้จักได้ เพราะจะหมายความว่า สสารไม่ถูกรู้โดยความจริงสัมบูรณ์ หรือ จิตที่ไม่จำกัด ดังนั้น ลัทธิสสารนิยมจึงเป็นปรัชญาที่ผิดเพราะไม่สมบูรณ์ และขัดแย้งกับตัวเอง ไม่สมบูรณ์เพราะว่าสสารนิยมไม่สามารถจะตัดทอนจิตให้เป็นสสาร หรือ ไม่สามารถจะอธิบายได้ว่าสสารที่ไม่มีการคิดจะรู้จักสิ่งต่าง ๆ อย่างไร และขัดแย้งกับตัวเองเพราะว่าสสารนิยมผิดที่มองความคิดของตนเกี่ยวกับสสารว่าเป็นบางสิ่งที่ไม่ใช่ความคิด

นอกจากนี้ จิตนิยมสัมบูรณ์ซึ่งยืนยันว่า ความเป็นจริงได้สร้างระบบของความจริงอันไม่จำกัดซึ่งมีคุณสมบัติในทางจิตนี้ ยังสามารถนำมาใช้อธิบายชดากกรรมของมนุษย์ จิตนิยมสัมบูรณ์ถือว่า คนแต่ละคนเป็นหน่วยหนึ่งที่สำคัญของจิตที่มีอยู่อย่างนิรันดร์ ดังนั้นสิ่งนี้สามารถที่จะนำไปใช้ให้เหตุผลต่อศีลธรรมสัมบูรณ์ และการตีความสิ่งที่มีอยู่ในทางศาสนา ปรัชญาศีลธรรมและศาสนา สำหรับรอยซ์ไม่ใช่เป็นเพียงสาขาหนึ่งของปรัชญาทั้งหมด แต่เป็นการแสดงถึงความหมายในทางปฏิบัติของสิ่งสัมบูรณ์ และความสำคัญของเหตุผลในทุกก้าวของชีวิต เช่นเดียวกันในทางอภิปรัชญาของรอยซ์ ความเป็นจริงสัมบูรณ์ไม่ใช่เป็นนามธรรมที่ห่างไกลจากชีวิตจริง แต่เป็นหลักการพื้นฐานที่เป็นเอกภาพซึ่งอุดมไปด้วยพหุภาพ สิ่งสัมบูรณ์จึงไม่ใช่เป็นเอกภาพเชิงเดี่ยว แต่เป็นเอกภาพเชิงซ้อน ซึ่งประกอบด้วยส่วนย่อยต่าง ๆ นับอนันต์ และสะท้อนให้เห็นถึง ความเป็นอนันต์ของส่วนรวม สิ่งสัมบูรณ์ไม่ใช่นามธรรมที่หยุดนิ่ง เนื่องจากส่วนย่อยต่าง ๆ นั้นมีการเปลี่ยนแปลงพัฒนาอยู่ตลอดเวลา ส่วนย่อยเหล่านี้มีชีวิตในลักษณะที่เป็นความคิดที่รู้สำนึก และตัวสิ่งสัมบูรณ์เองนั้นก็มีความสำนึกที่มีการพัฒนาอย่างไม่สิ้นสุด มันจึงเป็นสิ่งสัมบูรณ์ที่กระตือรือร้น ไม่ใช่เฉื่อยชา กระตือรือร้นที่จะต่อสู้เพื่อความสำเร็จในจุดหมายที่มีเหตุผลอันไม่จำกัด

3. เรื่องศีลธรรม และการต่อสู้กับความชั่วร้าย

รอยซ์เห็นด้วยกับเฟิร์ชนักปรัชญาปฏิบัตินิยมคนสำคัญที่ว่า ปรัชญาต้องอยู่ในระดับของการค้นคว้าที่มีเหตุผล หมายความว่า ความคิดทางปรัชญาทุกหน่วยต้องให้ผลน่าพอใจ

ถ้าทดสอบด้วยตรรกวิทยา ดังนั้น ปรัชญาจะละทิ้งตรรกวิทยาไม่ได้ ขณะเดียวกัน รอยซ์ก็เห็นด้วยกับเจมส์นักปฏิบัตินิยมอีกคนหนึ่ง ที่ว่า ปรัชญาต้องสัมพันธ์กับการปฏิบัติ คือ อยู่ในขอบข่ายชีวิตของมนุษย์ ปรัชญาจะเป็นเพียงการใช้ปัญญา หรือ วิชาการไม่ได้ แต่จะต้องให้วิถีชีวิตแก่เราหรือเป็นเครื่องชี้นำการกระทำที่มีเหตุผล รอยซ์และเจมส์ จึงเป็นนักคิดอเมริกันที่สนับสนุนความสำคัญในทางปฏิบัติของการคิดปรัชญาสำหรับศีลธรรมและศาสนา

ปรัชญาศีลธรรมของรอยซ์ แสดงให้เห็นถึงทัศนะแบบ “ปฏิบัตินิยมสัมบูรณ์” (absolute pragmatism) ซึ่งเป็นความพยายามที่จะแสดงว่า ความประพฤติ หรือ การกระทำที่มีเหตุผลของมนุษย์นั้นอยู่ภายใต้การชี้นำและการอธิบายโดยตรรกวิทยา ศีลธรรมแท้จริงไม่อาจจะได้จากประสบการณ์ แต่ก็ต้องเกี่ยวโยงกับประสบการณ์ ศีลธรรมแท้จริงก็เหมือนกับความจริงที่แน่นอน คือ ต้องเป็นนิรันดร์ มีคุณค่าสัมบูรณ์ และศีลธรรมแท้จริงก็ต้องไม่ใช่สิ่งที่ลอยอยู่บนฟ้า แต่ต้องมีภาวะและให้คุณค่าที่อยู่ภายในชีวิตของมนุษย์ ในผลงานชิ้นต้น ๆ ของเขารอยซ์ได้กล่าวถึง ปัญหาทางศีลธรรมว่า มีลักษณะวิภาษวิธีโดยจำเป็น กล่าวคือความสงสัยในทางศีลธรรมเกิดขึ้นจากความขัดแย้งของการคิดและการมีชีวิตและทางออก หรือสถานะประสพานก็เกิดขึ้นโดยวิธีการของเหตุผล การขัดแย้งในเรื่องผลประโยชน์ ความต้องการสงครามและความล้มเหลว ล้วนเกิดจากความไม่แน่ใจว่าสิ่งที่ดีแท้จริงคืออะไร ผลลัพธ์ก็คือ ปรัชญาศีลธรรมใดที่ไม่เปิดเผย หรือไม่อธิบายถึงอุปสรรคทั้งหลายที่อยู่ในความพยายามของมนุษย์ในการค้นหาศีลธรรมและการมีชีวิตอย่างศีลธรรมก็จะเป็นปรัชญาที่ผิวเผินและไม่เพียงพอ

ในการหาข้อสรุปเกี่ยวกับเรื่องศีลธรรมก็เช่นเดียวกัน เราไม่อาจหลีกเลี่ยงลักษณะ “ก่อนประสบการณ์” ได้ เพราะปัญหาทางปรัชญา คือ การมองอย่างถูกต้องว่าข้อสรุปของเราสอดคล้องกันกับข้อมูลต่าง ๆ และสมมติฐานที่เราตั้งขึ้นเพื่อตีความข้อมูลนั้น ๆ อย่างไร ต้องแสดงให้เห็นว่า เมื่อเราดำเนินตามผลที่ได้ทางตรรกวิทยาของการตีความปัญหาศีลธรรม เราสามารถไปถึงข้อสรุปที่มีเหตุผลซึ่งอาจเป็นความจริงสัมบูรณ์ในศีลธรรม ดังนั้น ถนนทุกสายต้องมุ่งสู่ความจริงสัมบูรณ์ ถ้าเรามั่นคงเราก็จะให้เห็นทัศนะที่ถูกต้องต่อส่วนรวมที่มีความไม่จำกัดซึ่งอยู่ภายในข้อเท็จจริงทั้งหลายเกี่ยวกับชีวิตทางศีลธรรมมีมากขึ้นเรื่อย ๆ แต่ปัญหาสำคัญที่เป็นข้อยุ่งยากสำหรับความจริงสัมบูรณ์มีอยู่ 2 ปัญหา ปัญหาแรกคือ ปัญหาลัทธิวิมตินิยม และปัญหาที่สอง คือ ปัญหาเรื่องความชั่ว

ในปัญหาแรก ลัทธิวิมตินิยมสรุปว่า เราไม่สามารถจะพบความดีที่แน่นอนซึ่งเป็นมาตรฐาน และช่วยประสานความขัดแย้งเกี่ยวกับคุณค่าได้ ซึ่งก็หมายความว่า พวกวิมตินิยมพยายามจะแสวงหาความจริงสัมบูรณ์ แต่ล้มเหลว ยิ่งกว่านั้นพวกนี้ยังคิดเอาว่าความล้มเหลวของ

เขาเป็นปรนัย ไม่ใช่ความบกพร่องส่วนบุคคล พวกวิมตินิยมจะไม่พบความขัดแย้งตราบใดที่เขาแสวงหาความจริงสัมบูรณ์และยอมรับว่าล้มเหลว เพราะมีสาเหตุจากตัวเอง หรือความเข้าใจของเขาที่มีต่อความจริงอันเป็นมาตรฐาน แต่ความขัดแย้งเกิดขึ้นก็เพราะว่า พวกเขาสรุปว่าไม่มีทางใดเลยที่จะประสานข้อขัดแย้งทางจริยะได้หรือไม่มีทางใดที่จะสร้างมาตรฐานให้กับความประพฤติทางศีลธรรมได้เลย นั่นก็เท่ากับว่า พวกเขาได้ให้ข้อสรุปอันแน่นอนซึ่งเป็นการทำลายความจริงสัมบูรณ์ทางศีลธรรม การที่พวกวิมตินิยมสรุปเช่นนั้นไม่ใช่เพราะว่าพวกเขาได้ตรวจสอบหลักฐานทั้งหมด หรือตรวจสอบความแน่นอนทางตรรกวิทยาของสมมติฐานของเขา แต่เป็นเพราะว่า พวกเขาได้ละเลยการสอบสวนที่สมบูรณ์ต่อเรื่องนี้โดยสิ้นเชิง ดังนั้น ความขัดแย้งในลัทธิวิมตินิยม ก็คือ เขาสร้างข้อสรุปที่แน่นอนว่า ความจริงอันสัมบูรณ์ไม่อาจหาได้ในจริยศาสตร์ นั่นก็เท่ากับว่า เขาได้ยอมรับความจริงสัมบูรณ์ในการปฏิเสธสัมบูรณ์ของเขานั้นเอง

สำหรับปัญหาเรื่องความชั่วนั้นเกี่ยวข้องกับเรื่องศีลธรรมและศาสนา ความพยายามที่จะเข้าใจและเอาชนะความชั่วเป็นส่วนหนึ่งของความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ เช่นเดียวกับความสัมพันธ์ของมนุษย์กับจักรวาลและชะตากรรมของเขา ความชั่วในที่นี้หมายถึงความชั่วตามธรรมชาติ เช่น โรคภัย แผ่นดินไหว และความตาย หรืออาจหมายถึง การกระทำของมนุษย์ที่เป็นการมุ่งร้ายซึ่งมนุษย์ที่บริสุทธิ์หลายคนต้องตกเป็นเหยื่อปัญหาก็คือ ทำไมถึงมีความชั่วร้าย และจะอธิบายความชั่วร้ายที่มีอยู่อย่างไร รอยซ์คิดว่า การปฏิเสธการมีอยู่ของความชั่วร้าย และความทุกข์ยากนั้นเป็นการไม่ซื่อตรง และปรัชญาใดที่มีทัศนะต่อความเป็นจริงในความหมายของความไม่จำกัดต้องเปิดช่องว่างให้ความชั่วร้ายเช่นเดียวกับความดี หรือ กิเลสและคุณธรรม รอยซ์เห็นว่า ยิ่งเราพยายามจะเข้าใจความดีมากเท่าใด มโนคติของเราก็ย่อมจะต้องเข้าใจในความชั่วเป็นการเฉพาะมากขึ้นเท่านั้น ใครก็ตามที่เข้าใจว่า สิ่งที่ดีคืออะไรอย่างแท้จริง ก็ต้องรู้เช่นกันว่าสิ่งที่ไม่ดีเป็นอย่างไร หรือในแง่ของความรู้ความเข้าใจของเราว่าสิ่งใดเป็นสิ่งที่ดีในทางศีลธรรมจะว่างเปล่า ถ้าไม่มีการอ้างถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความชั่ว ทั้งหมดนี้หมายความว่า ข้อเท็จจริงของความชั่วทางศีลธรรมนั้นเป็นความรู้ที่จำเป็นทางตรรกวิทยาของสิ่งที่เป็นความดีทางศีลธรรมนั่นเอง ก็เหมือนกับว่าถ้าไม่มีการผิดพลาดในการใช้เหตุผลแล้วเราก็จะไม่เข้าใจว่า การใช้เหตุผลที่ถูกต้องเป็นอย่างไร ความจริงกับความผิดพลาด ความดีและความชั่ว จึงเป็นศัพท์ที่มีสหสัมพันธ์กัน เราจะเข้าใจคำใดคำหนึ่งโดยไม่เข้าใจอีกคำหนึ่งไม่ได้ ทั้งนี้ถ้าเรายอมรับว่าความชั่วทางศีลธรรมเป็นสิ่งจำเป็นในการเข้าใจว่าความดีทางศีลธรรมคืออะไรแล้ว ความชั่วจะมีคุณค่าทางศีลธรรมอะไร

รอยซ์ค่อนข้างจริงจังกับปัญหาเรื่องความซื่อสัตย์ที่เขาจึงระมัดระวังในการหาคำตอบที่เหมาะสม สิ่งแรกที่ต้องกล่าวถึงก็คือ ความจริงทางศีลธรรมนั้น ถ้ามีจริงแล้วจะแยกจากความจริงสัมบูรณ์ไม่ได้ และต้องไม่มีการขัดแย้งระหว่างความจริงทั้งหลาย แม้ว่า จะยากลำบากที่จะแสดงให้เห็นว่าความจริงเหล่านั้นประสานกลมกลืนกันอย่างไรก็ตาม ดังนั้น ถ้ามีสิ่งที่เป็นความจริงทางศีลธรรมอยู่แล้ว และถ้าความรู้ในความซื่อสัตย์ทางศีลธรรมนั้นจำเป็นสำหรับความรู้ว่า อะไรคือความดีทางศีลธรรมแล้ว การมีอยู่ของความซื่อสัตย์ก็เป็นสิ่งจำเป็นในบางลักษณะเพื่อที่จะมีความดีที่แท้จริง แต่ความดีกับความซื่อสัตย์นั้นเป็นคนละสิ่งกัน สิ่งใดที่ดีในทางศีลธรรมโดยตัวมันเองไม่ใช่ความซื่อสัตย์ แต่เป็นการต่อสู้เพื่อเอาชนะความซื่อสัตย์ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง เป็นความดีทางศีลธรรมที่ความซื่อสัตย์จะมีอยู่เพื่อพ่ายแพ้ต่อความดี อย่างเช่นความกล้าหาญจะไม่อยู่ในฐานะที่เป็นคุณธรรมทางศีลธรรม ถ้าไม่มีความซื่อสัตย์ที่จะถูกเอาชนะ หรือถ้าไม่มีความทุกข์ยากลำบากที่จะถูกเอาชนะ ดังนั้น ความซื่อสัตย์เป็นสิ่งที่มีความสำคัญในทางศีลธรรมในความหมายเดียว คือเป็นบางสิ่งที่พ่ายแพ้ต่อความดี เพราะคุณธรรมแท้จริงไม่อาจได้มาโดยไม่มีการต่อสู้และความพยายาม ความดีเลิศทางศีลธรรม จะแสดงตัวออกมา ก็โดยแสดงถึงความสามารถที่จะเผชิญหน้ากับปัญหาอย่างกล้าหาญแทนที่จะหลบเลี่ยง

แต่ทุกสิ่งจะหมดความหมายถ้าความซื่อสัตย์นั้นถูกเอาชนะไม่ได้อย่างสมบูรณ์ แต่มีหลักประกันทางตรรกวิทยาหรือไม่ที่การต่อสู้เพื่อเอาชนะความซื่อสัตย์ เพื่อให้ได้มาซึ่งความดีที่สมบูรณ์นั้นจะพบกับความสำเร็จอย่างแท้จริง หรือมีหลักการศีลธรรมสัมบูรณ์ที่สมเหตุสมผลเป็นสากลทั้งในทางทฤษฎีและในทางปฏิบัติหรือไม่

ในหนังสือชื่อ *The Philosophy of Loyalty* ซึ่งพิมพ์ในปี 1908 รอยซ์พยายามพิสูจน์ว่า หลักการสูงสุด หรือ หลักสากลที่สมเหตุสมผลของศีลธรรมก็คือ “ความภักดีต่อความภักดี” (loyalty to loyalty) รอยซ์พบว่า การกระทำของมนุษย์ทั้งหลายนั้นจะมีความภักดีเป็นองค์ประกอบอย่างหนึ่ง ความภักดีเกิดขึ้นเมื่อคนเราจริงจังต่อสาเหตุใดสาเหตุหนึ่ง สิ่งที่เป็นสาเหตุก็มีมิตรภาพ ซึ่งรวมบรรดามิตรสหายเข้าเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในแง่ของชีวิตที่มีมิตรภาพครอบคร้ว เป็นสาเหตุที่รวมสมาชิกที่อาศัยอยู่ร่วมกัน และรัฐซึ่งสมาชิกของรัฐจะอุทิศตนเพื่อรัฐที่ตนสังกัดอยู่ ความภักดีมีอยู่และจำเป็นต่อมนุษย์ เป็นข้อเท็จจริงทางสังคมและทางปฏิบัติ ที่ว่าเป็นข้อเท็จจริงทางสังคมก็เพราะว่าความภักดีเป็นสิ่งเชื่อมโยงปัจเจกบุคคลเข้าด้วยกันในสาเหตุมิตรอันหนึ่ง คือ ถ้าใครคนหนึ่งเป็นคนรับใช้ที่ภักดีต่อสาเหตุใดสาเหตุหนึ่ง อย่างน้อยที่สุดเขาย่อมจะมีเพื่อนผู้รับใช้สาเหตุเดียวกัน แต่จะไม่มีผู้ใดที่ภักดีต่อสาเหตุต่าง ๆ ในสังคมได้อย่างเท่าเทียมกันหมด บางคนภักดีต่อสาเหตุที่เลว และความภักดีต่าง ๆ

อาจขัดแย้งกันและกันได้

รอยซ์เห็นว่า ความภักดีเป็นสิ่งที่ดีทางจิตใจต่อบุคคลผู้มีความภักดี ความภักดีที่แท้จริง คือ การเต็มใจอุทิศตัวเองต่อสาเหตุหนึ่ง หรือ เป็นการเลือกโดยสมัครใจ มนุษย์ไม่สามารถจะถูกบังคับให้ภักดีต่อสิ่งใดได้ ดังนั้นความภักดีจึงสัมพันธ์โดยตรงกับเจตน์จำนงเสรีของมนุษย์ อย่างไรก็ตาม อาจมีความขัดแย้งเกิดขึ้นได้ คนเราอาจภักดีต่อสาเหตุที่เลวก็ได้ เช่น ทหารที่ทำงานสงครามมีความภักดีต่อประเทศของตนจึงฆ่าคนอื่น หรือประชาชนอาจถูกหลอกให้ทำตามสาเหตุที่ชั่วร้ายได้ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีหลักการที่จะแก้ปัญหาความขัดแย้งของความภักดีและอธิบายการรับใช้ต่อสาเหตุที่เลว

รอยซ์แถลงว่า เมื่อคนเราภักดีต่อสาเหตุที่เลว หรือ เมื่อเกิดความขัดแย้งระหว่างความภักดี 2 อย่าง การรับใช้ต่อสาเหตุที่เลวก็นับว่ามีคุณค่าทางศีลธรรมอยู่เหมือนกัน เพราะปัจเจกบุคคลผู้มีความภักดีได้ตัดสินใจและรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง นั่นก็คือเขาได้ใช้เจตน์จำนงอันอิสระซึ่งเป็นสิ่งที่ดีทางศีลธรรม หรือเป็นสิ่งสัมบูรณ์โดยจำเป็นสำหรับคุณค่าทางศีลธรรม ถ้าบุคคลไม่อาจจะอุทิศตัวเองให้กับสาเหตุใดเลย หรือไม่สามารถจะมีความภักดีได้แล้ว เขาก็ไม่อาจเป็นหน่วยศีลธรรมที่อิสระได้ ทั้งนี้ถ้าจะถามว่า ทำไมการอุทิศเพื่อความภักดีบางอย่างจึงเป็นสิ่งที่เลว หรือ ทำไมการขัดแย้งของความภักดีจึงไม่ใช่สิ่งที่ดี คำตอบที่มีเหตุผลก็คือ มันเป็นความภักดีที่ไม่สมบูรณ์นั่นเอง สมมติว่าใครคนหนึ่งภักดีต่อกลุ่มฆาตกร ความภักดีนี้ไม่ดีเพราะว่าในการภักดีต่อสาเหตุนี้ ความภักดีอื่น ๆ ถูกทำลายไปหรือเกิดขึ้นไม่ได้ หรือสาเหตุเฉพาะต่าง ๆ อาจขัดแย้งกันเอง เช่น ความภักดีต่อประเทศของเราอาจเป็นการทำลายความภักดีของศัตรู ดังนั้น หลักการของศีลธรรมจะเป็นการอุทิศเพื่อสาเหตุเฉพาะใดสาเหตุเฉพาะหนึ่งไม่ได้

ฉะนั้น หลักการศีลธรรมที่เป็นสากล ก็คือ “ความภักดีต่อความภักดี” เอง เมื่อเรากล่าวว่า ความภักดีเป็นสิ่งที่ดีสูงสุดสำหรับผู้มีความภักดีนั้น เราไม่ได้หมายถึงสิ่งดีที่เกิดขึ้นกับคนเพียง 2 - 3 คน เท่านั้น แต่เราหมายถึง บุคคลที่มีจิตใจเข้มแข็งที่สุด และอ่อนแอที่สุด ซึ่ง เป็นสมาชิกในระเบียบสังคมใดก็ตามที่สามารถเท่าเทียมกันทางศีลธรรมในแง่ของความภักดี สาเหตุที่ดีต้องไม่ใช่เพื่อฉัน แต่เพื่อ “มนุษยชาติ” ซึ่งจะเป็น “ความภักดีต่อความภักดี” แท้จริง หรืออาจจะกล่าวว่า คือ การช่วยเหลือและการร่วมมือกันระหว่างเพื่อนมนุษย์ รอยซ์คิดว่า ยิ่งคนเราอุทิศตัวเองให้กับสาเหตุที่เป็นความภักดีมากเท่าใด ชีวิตของเขาก็ยังมีค่าและอิสระ ดังนั้น ศีลธรรมแท้จริงไม่เพียงแต่ต้องมีการอุทิศตนของปัจเจกบุคคลต่อสาเหตุ

บางอย่าง แต่ยังคงมีการอุทิศต่อความภักดีในฐานะที่เป็นสาเหตุสูงสุดสาเหตุเดียวที่เชื่อมโยงปัจเจกบุคคลเข้าด้วยกัน ความภักดีต่อความภักดีจึงสัมพันธ์กับชุมชนที่ไม่จำกัด อันประกอบด้วย ปัจเจกบุคคลผู้มีอิสระรวมเข้าด้วยกันด้วยสาเหตุหนึ่ง ซึ่งบุคคลแต่ละคนไม่ใช่เพียงแต่ยังคงรักษาขบวนการและอิสรภาพของเขาเท่านั้น แต่ภายใต้หลักการของ “ความภักดีต่อความภักดี” นี้ แต่ละคนได้มีส่วนร่วมสร้างสรรค์ในความสุขและชีวิตของผู้อื่นทุกคน ความภักดีเช่นนี้จะไม่ใช่เป็นเพียงขบวนการของใครคนใดคนหนึ่ง แต่จะเป็นการเลือกของเขาด้วยเสมอไป เขาจะกำหนดความภักดีโดยพิจารณาถึงความดีและความชั่วที่แท้จริงซึ่งมีสาเหตุที่มนุษย์ชาติโดยสรุปปรอยซ์สอนว่า “ในการเลือก และรับใช้ต่อสาเหตุใดที่เรามีความภักดีนั้น ไม่ว่าจะกรณีใด ๆ จงยึดถือหลัก จงภักดีต่อความภักดี”⁴

สรุปปรัชญาของรอยซ์

1. ลักษณะสำคัญของปรัชญาจิตนิยมของรอยซ์

1. รอยซ์กล่าวถึงการมีอยู่และความสำคัญของจิตในฐานะที่เป็นผู้ทำการตีความสิ่งต่าง ๆ ไม่ว่าโลก และการมีชีวิต ซึ่งเป็นการให้ความหมายทำให้ได้มาซึ่งความจริง และคุณค่า ดังนั้น ปรัชญาจึงเป็นความพยายามอันเป็นระบบที่จะสำนึกว่าทุกสิ่งต้องถูกตีความเพื่อจะมีความหมาย และหน้าที่ของนักปรัชญา ก็คือ การตีความการรับรู้หรือมโนภาพต่าง ๆ

2. จิตที่ทำการตีความทุกหน่วย ไม่ใช่เพียงแต่แสดงถึงตัวบุคคลผู้ทำการตีความเท่านั้น แต่ยังแสดงถึง “จิตสัมบูรณ์ผู้ตีความส่วนรวม” สิ่งนี้คือ ความจริงที่เป็นส่วนรวม ซึ่งส่วนย่อยได้แสดงถึง สิ่งนี้ไม่ใช่เป็นนามธรรม หรือเกิดจากการสร้างขึ้นด้วยสติปัญญาของมนุษย์ มนุษย์รู้ว่าความจริงสัมบูรณ์มีอยู่ด้วยญาณหยั่งรู้

3. ปรัชญาต้องตีความคำว่า “สัมบูรณ์” ให้ชัดเจนทั้งในทางทฤษฎีและปฏิบัติ ทางทฤษฎี คือ ให้เหตุผลที่เชื่อถือได้เพื่อพิสูจน์ว่า ทุกสิ่งที่มีอยู่ล้วนแต่เป็นภาวะทางจิต ในทางปฏิบัติต้องแสดงให้เห็นว่า สิ่งนี้เป็นสิ่งขึ้นากการกระทำโดยเป็นมาตรฐานของศีลธรรมที่สมบูรณ์

2. เหตุผลวิภาษ และสิ่งสัมบูรณ์

เหตุผลวิภาษ คือ การตีความเชิงวิเคราะห์ที่มีขบวนการ 3 ขั้นตอนซึ่งใช้แก้ไขความขัดแย้งที่เกิดจากทัศนะ 2 ทัศนะทั้งในทางทฤษฎีและชีวิตจริง เหตุผลวิภาษเป็นเรื่องสากลคือ ใช้ได้กับทุกปัญหา และมีเหตุผล คือ ช่วยให้เกิดเอกภาพในที่มีความแตกต่างหรือความขัดแย้ง หลักการของเหตุผลวิภาษ คือ มีเอกภาพหรือความจริงสัมบูรณ์ที่สามารถประสานความขัดแย้งได้หรืออยู่เหนือความขัดแย้ง เหตุผลวิภาษใช้ประสานความขัดแย้งของทฤษฎี

ทางวิทยาศาสตร์ หรืออุดมคติทางศีลธรรมหรือประสบการณ์ทางผัสสะที่ขัดแย้งกัน รอยซ์ ได้ใช้หลักการเหตุผลวิภาษปัญญาการมีอยู่ของสิ่งสมบูรณ์โดยใช้หลักเรื่อง “ความเป็นไปได้ของความคลาดเคลื่อน”

3. ปรัชญาศีลธรรม

รอยซ์มีทัศนะแบบ “ปฏิบัตินิยมสมบูรณ์” ในเรื่องศีลธรรม คือ มีทัศนะว่าความประพฤติ คือ การกระทำที่มีเหตุผลซึ่งอยู่ภายใต้การชี้นำ และการอธิบายโดยตรรกวิทยา ศีลธรรมอันแท้จริงนั้นต้องเป็นสิ่งแน่นอน นิรันดร โดยไม่ใช่ได้มาจากประสบการณ์ แต่ต้องเกี่ยวข้องกับประสบการณ์เพราะต้องให้คุณค่าภายในชีวิตมนุษย์

ความสงสัยหรือปัญหาในทางศีลธรรมเกิดจากการขัดแย้งของความคิดและการมีชีวิต การหาทางออกต้องใช้วิธีการของเหตุผล หรือวิธีการ “ก่อนประสบการณ์” ซึ่งนำไปสู่ความจริงสมบูรณ์ทางศีลธรรม รอยซ์พยายามแก้ข้อสงสัยบางอย่างเกี่ยวกับความจริงสมบูรณ์ ข้อสงสัยนั้นคือ ปัญหาของลัทธิวิมตินิยม และปัญหาเรื่องความชั่ว

ปัญหาลัทธิวิมตินิยม ลัทธิวิมตินิยมเชื่อว่า มนุษย์ไม่อาจจะพบความดีที่แน่นอนตายตัว หรือ ความจริงอันสมบูรณ์ได้เลย แสดงว่าพวกวิมตินิยมพยายามแสวงหาความจริงสมบูรณ์แต่ล้มเหลวซึ่งไม่ใช่เป็นเพราะความบกพร่องเฉพาะบุคคล แต่เป็นความจริงแน่นอนที่ว่ามนุษย์ไม่อาจรู้จักสิ่งนั้นได้ หรือไม่มีทางใดที่จะสร้างมาตรฐานสากลของความประพฤติทางศีลธรรมได้เลย เท่ากับว่าลัทธิวิมตินิยมได้ยอมรับว่ามีความจริงสมบูรณ์โดยการปฏิเสธสมบูรณ์นั่นเอง

ปัญหาเรื่องความชั่ว ทำไม่ถึงมีความชั่วร้าย และจะอธิบายความชั่วร้ายอย่างไร รอยซ์คิดว่า ความชั่วทางศีลธรรมเป็นสิ่งจำเป็นในการที่จะเข้าใจความดีทางศีลธรรม คุณค่าทางศีลธรรมของความชั้วก็คือ เป็นสิ่งที่มีอยู่เพื่อจะพ่ายแพ้ต่อความดี แต่ถ้าความชั้วถูกเอาชนะอย่างสมบูรณ์ไม่ได้ ความดีก็จะหมดความหมาย ดังนั้น รอยซ์ได้เสนอหลักการศีลธรรมสมบูรณ์ซึ่งเป็นสากลที่เรียกว่า “ความภักดีต่อความภักดี” รอยซ์สังเกตเห็นว่าสาเหตุอย่างหนึ่งที่มนุษย์กระทำการต่าง ๆ คือ การมีความภักดีต่อบางสิ่งบางอย่าง แต่การภักดีต่อสิ่งเฉพาะใด ๆ นั้นอาจทำให้เกิดความขัดแย้งได้ หรืออาจเป็นการภักดีต่อสิ่งที่เลว ดังนั้นความภักดีที่แท้จริงต้องเป็น “การภักดีต่อความภักดี” เองซึ่งเป็นการอุทิศเพื่อสาเหตุของความภักดีทั้งหมด ซึ่งหมายความว่าสิ่งที่จะเป็นสาเหตุของความภักดีนั้นมีมิตรภาพ ครอบครัวและรัฐ แต่การภักดีต่อสาเหตุใด สาเหตุหนึ่งอาจทำให้มนุษย์ผู้ภักดีมีความขัดแย้งกันเอง ดังนั้น เราจึงควรภักดีต่อสาเหตุรวมของทุกสิ่ง คือ ภักดีต่อมนุษยชาติ ซึ่งอาจจะกล่าวได้ว่าเป็นความภักดีต่อความภักดีนั่นเอง

อ้างอิง

1. Josiah Royce, “The Nature and Need of **Loyalty**”, **The Philosophy of Loyalty** (New York : Macmillan, 1908), pp. 16-17 cited by Guy W. Stroh, op. cit., p. 160
2. Royce, **The Source of Religious Insight** (New York.: Scribner’s 1940). p. 203 cited by Stroh, op. cit., p. 160
3. Royce, **The Problem of Christianity** (New York : Macmillan Co., 1913). p. 218
4. Royce, from Lecture 3 “Loyalty to Loyalty”, **American Thought before 1900**, p. 389

คำถามท้ายบท

1. เหตุใดรอยซ์จึงกล่าวว่า ปรัชญาของเขาเป็นปรัชญาปฏิบัตินิยมสัมบูรณ์ และเขาคิดว่า ลัทธิปฏิบัตินิยมมีข้อบกพร่องอย่างไร
2. เหตุใดรอยซ์จึงยืนยันว่าปรัชญาต้องใช้เหตุผลวิภาษ ทำไมเขาจึงเชื่อว่าเราต้องอาศัยความจริง “ก่อนประสบการณ์”
3. รอยซ์แสดงเหตุผลไว้เพียงพอหรือไม่ที่ว่าความภักดีเป็นพื้นฐานของคุณค่าทางศีลธรรมทั้งหมด ท่านคิดว่า ทัศนะของเขาเรื่อง “ความภักดีต่อความภักดี” นั้นเป็นสิ่งปฏิบัติได้หรือไม่
4. รอยซ์ให้เหตุผลอย่างไรในเรื่องการมีอยู่ของความชั่ว ท่านคิดว่ารอยซ์คิดถูกหรือไม่ที่ว่าความชั่วก็มีคุณค่าทางศีลธรรม
5. ความพยายามของรอยซ์ในการหาหลักจริยศาสตร์สากลมีสาระสำคัญอย่างไร